

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор з навчально-методичної роботи
Жаріна НЕМАШКАЛО

УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМ

робоча програма навчальної дисципліни

Галузь знань **05 Соціальні та поведінкові науки**
Спеціальність **051 Економіка**
Освітній рівень **другий (магістерський)**
Освітня програма **Бізнес-статистика і аналітика**

Статус дисципліни
Мова викладання, навчання та оцінювання

обов'язкова
українська

Завідувач кафедри
статистики і економічного прогнозування

Олена РАСВІНСВА

Харків
2023

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри статистики і економічного прогнозування
Протокол №1 від 29.08.2022 р.

Розробники:

Расвнєва О.В., д.е.н., проф. кафедри статистики і економічного прогнозування;

**Лист оновлення та перезатвердження
робочої програми навчальної дисципліни**

Навчальний рік	Дата засідання кафедри – розробника РПНД	Номер протоколу	Підпис завідувача кафедри

Анотація навчальної дисципліни

В сучасних умовах розвитку економіки України, що трансформується, процес управління будь-якою відкритою соціально-економічною системою (СЕС) можна віднести до категорії слабкоструктурованих процесів через: високий ступінь динамічності та мінливості зовнішнього середовища, в якому існує підприємство, що обумовлює виникнення нових законів розвитку нелінійних дисипативних середовищ; виникнення і посилення процесу глобалізації світової економіки; наявність коеволюційних ефектів, що зв'язують різноманітні складні соціально-економічні системи (зокрема, підприємства) як в межах держави, так і за його кордонами у єдине світове господарство. Тобто, з одного боку, на підставі перерахованих вище причин процес розвитку СЕС стає слабо-прогнозованим та випадковим, з іншого боку – виникає необхідність (у силу цих же причин) у керуванні даним процесом з метою виживання підприємства в агресивному ринковому середовищі. Все це обумовлює актуальність та необхідність вивчення студентами теоретико-методологічних та практичних засад управління розвитком підприємства з метою визначення найбільш доцільного вектору його розвитку у майбутньому.

Навчальна дисципліна «Управління розвитком соціально-економічних систем» є базовою (нормативною) дисципліною другого (магістерського) рівня та її освоєння дозволить студентам оволодіти теоретичною базою та методологією управління розвитком СЕС різного рівня ієрархії народногосподарського управління; розширити і поглибити знання про розробку раціональної стратегії поведінки економічної системи в просторі та часі; набути навичок формування стратегій розвитку СЕС у зовнішньому середовищі, що змінюється; вивчити різноманітні засоби управління системою в умовах стратегічних несподіванок.

Об'єктом навчальної дисципліни є соціально-економічні системи різного рівня ієрархії народногосподарського управління.

Предметом навчальної дисципліни є теоретичні та практичні питання формування стратегії управління розвитком соціально-економічних систем як в цілому, так і в окремих її складових.

Метою навчальної дисципліни є придбання майбутніми фахівцями в сфері економіки знань в галузі управління розвитком соціально-економічною системою різного рівня народногосподарського управління, що передбачає, з одного боку, розробку управлінських рішень щодо підтримки стійкого позитивного розвитку системи, з другого, - забезпечення можливості гнучкої зміни вектору її розвитку з метою адаптації до умов конкурентного середовища, що змінюється.

Характеристика навчальної дисципліни

Курс	1М
Семестр	1
Кількість кредитів ECTS	5
Форма підсумкового контролю	залік

Структурно-логічна схема вивчення навчальної дисципліни

Пререквізити	Постреквізити
Діджитал економіка та програмні застосунки бізнес-аналітики	Комплексний тренінг "Управління діяльністю бізнес-структур"
Системний аналіз бізнес-процесів	Дані та методи прийняття управлінських рішень
Статистичний аналіз ризиків та методи його оцінювання	Методи макроекономічного аналізу та планування
Статистичне моделювання та прогнозування	Написання дипломної роботи

Компетентності та результати навчання за дисципліною

Компетентності	Результати навчання
1	2
ЗК2.Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.	РН 1.Формулювати, аналізувати та синтезувати рішення
ЗК6.Здатність розробляти та управляти проектами	

СК6.Здатність формулювати професійні задачі в сфері економіки та розв'язувати їх, обираючи належні напрями і відповідні методи для їх розв'язання, беручи до уваги наявні ресурси.	науковопрактичних проблем
СК9.Здатність застосовувати науковий підхід до формування та виконання ефективних проєктів у соціально-економічній сфері.	
СК 13. Здатність проводити системне узагальнення, оцінювання та аналіз мікро-, мезо- та макроекономічних процесів, встановлювати та прогнозувати структурно-логічні взаємозв'язки між ними на підставі інструментів прикладних статистик та економічного моделювання	
ЗК1. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).	РН 2. Розробляти, обґрунтовувати і приймати ефективні рішення з питань розвитку соціально-економічних систем та управління суб'єктами економічної діяльності.
ЗК7.Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).	
СК8.Здатність оцінювати можливі ризики, соціально-економічні наслідки управлінських рішень.	
СК 13. Здатність проводити системне узагальнення, оцінювання та аналіз мікро-, мезо- та макроекономічних процесів, встановлювати та прогнозувати структурно-логічні взаємозв'язки між ними на підставі інструментів прикладних статистик та економічного моделювання	
ЗК4.Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).	РН 3. Вільно спілкуватися з професійних та наукових питань державною та іноземною мовами усно і письмово.
СК7.Здатність обґрунтовувати управлінські рішення щодо ефективного розвитку суб'єктів господарювання.	
ЗК2.Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу	РН 4. Розробляти соціально-економічні проєкти та систему комплексних дій щодо їх реалізації з урахуванням їх цілей, очікуваних соціально-економічних наслідків, ризиків, законодавчих, ресурсних та інших обмежень
ЗК6.Здатність розробляти та управляти проєктами.	
СК6.Здатність формулювати професійні задачі в сфері економіки та розв'язувати їх, обираючи належні напрями і відповідні методи для їх розв'язання, беручи до уваги наявні ресурси.	
СК7.Здатність обґрунтовувати управлінські рішення щодо ефективного розвитку суб'єктів господарювання.	
СК10.Здатність до розробки сценаріїв і стратегій розвитку соціально-економічних систем.	
СК 13. Здатність проводити системне узагальнення, оцінювання та аналіз мікро-, мезо- та макроекономічних процесів, встановлювати та прогнозувати структурно-логічні взаємозв'язки між ними на підставі інструментів прикладних статистик та економічного моделювання	
ЗК7.Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).	РН 5. Дотримуватися принципів академічної доброчесності
СК8.Здатність оцінювати можливі ризики, соціально-економічні наслідки управлінських рішень	
СК 13. Здатність проводити системне узагальнення, оцінювання та аналіз мікро-, мезо- та макроекономічних процесів, встановлювати та прогнозувати структурно-логічні взаємозв'язки між ними на підставі інструментів прикладних статистик та економічного моделювання	
ЗК1. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).	РН 6. Оцінювати результати власної роботи, демонструвати лідерські навички та уміння управляти персоналом і працювати в команді.
ЗК6.Здатність розробляти та управляти проєктами.	
СК6.Здатність формулювати професійні задачі в сфері економіки та розв'язувати їх, обираючи належні напрями і відповідні методи для їх розв'язання, беручи до уваги наявні ресурси.	
СК8.Здатність оцінювати можливі ризики, соціально-економічні наслідки управлінських рішень.	

ЗК6.Здатність розробляти та управляти проектами		
СК1.Здатність застосовувати науковий, аналітичний, методичний інструментарій для обґрунтування стратегії розвитку економічних суб'єктів та пов'язаних з цим управлінських рішень		
СК3.Здатність збирати, аналізувати та обробляти статистичні дані, науково-аналітичні матеріали, які необхідні для розв'язання комплексних економічних проблем, формування систем статистичного моніторингу національного та міжнародного бізнес середовища, розробки на їх основі обґрунтованих висновків.		
СК4.Здатність використовувати сучасні інформаційні технології та хмарні сервіси, статистичні, інтелектуальні методи та прийоми дослідження економічних і соціальних процесів, адекватні встановленим потребам дослідження.	РН 7. Обирати ефективні методи управління економічною діяльністю, обґрунтовувати пропоновані рішення на основі релевантних даних та наукових і прикладних досліджень.	
СК7.Здатність обґрунтовувати управлінські рішення щодо ефективного розвитку суб'єктів господарювання.		
СК9.Здатність застосовувати науковий підхід до формування та виконання ефективних проєктів у соціально-економічній сфері		
СК11. Здатність планувати і розробляти проєкти у сфері економіки, здійснювати її інформаційне, методичне, матеріальне, фінансове та кадрове забезпечення		
СК 13. Здатність проводити системне узагальнення, оцінювання та аналіз мікро-, мезо- та макроекономічних процесів, встановлювати та прогнозувати структурно-логічні взаємозв'язки між ними на підставі інструментів прикладних статистик та економічного моделювання		
СК1.Здатність застосовувати науковий, аналітичний, методичний інструментарій для обґрунтування стратегії розвитку економічних суб'єктів та пов'язаних з цим управлінських рішень		
СК6.Здатність формулювати професійні задачі в сфері економіки та розв'язувати їх, обираючи належні напрями і відповідні методи для їх розв'язання, беручи до уваги наявні ресурси.		РН 8. Збирати, обробляти та аналізувати статистичні дані, науковоаналітичні матеріали, необхідні для вирішення комплексних економічних завдань.
СК10.Здатність до розробки сценаріїв і стратегій розвитку соціально-економічних систем		
СК 13. Здатність проводити системне узагальнення, оцінювання та аналіз мікро-, мезо- та макроекономічних процесів, встановлювати та прогнозувати структурно-логічні взаємозв'язки між ними на підставі інструментів прикладних статистик та економічного моделювання		
ЗК1. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).		
ЗК2.Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.		
СК1.Здатність застосовувати науковий, аналітичний, методичний інструментарій для обґрунтування стратегії розвитку економічних суб'єктів та пов'язаних з цим управлінських рішень.	РН 9.Приймати ефективні рішення за невизначених умов і вимог, що потребують застосування нових підходів, методів та інструментарію соціально-економічних досліджень.	
СК10.Здатність до розробки сценаріїв і стратегій розвитку соціально-економічних систем		
СК4.Здатність використовувати сучасні інформаційні технології та хмарні сервіси, статистичні, інтелектуальні методи та прийоми дослідження економічних і соціальних процесів, адекватні встановленим потребам дослідження.	РН 10. Застосовувати сучасні інформаційні технології, спеціалізоване програмне забезпечення та методи інтелектуального аналізу Big Data у	

СК10.Здатність до розробки сценаріїв і стратегій розвитку соціально-економічних систем	соціально-економічних дослідженнях та в управлінні соціально-економічними системами.
СК 13. Здатність проводити системне узагальнення, оцінювання та аналіз мікро-, мезо- та макроекономічних процесів, встановлювати та прогнозувати структурно-логічні взаємозв'язки між ними на підставі інструментів прикладних статистик та економічного моделювання	
ЗК1. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).	РН 11. Визначати та критично оцінювати стан та тенденції соціально-економічного розвитку, формувати та аналізувати моделі економічних систем та процесів.
ЗК2.Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.	
ЗК6.Здатність розробляти та управляти проектами.	
ЗК7.Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).	
СК6.Здатність формулювати професійні задачі в сфері економіки та розв'язувати їх, обираючи належні напрями і відповідні методи для їх розв'язання, беручи до уваги наявні ресурси.	
СК7.Здатність обґрунтовувати управлінські рішення щодо ефективного розвитку суб'єктів господарювання.	РН 12. Обґрунтовувати управлінські рішення щодо ефективного розвитку суб'єктів господарювання, враховуючи цілі, ресурси, обмеження та ризики.
СК5.Здатність визначати ключові тренди соціально-економічного та людського розвитку.	
СК7.Здатність обґрунтовувати управлінські рішення щодо ефективного розвитку суб'єктів господарювання	
СК10.Здатність до розробки сценаріїв і стратегій розвитку соціально-економічних систем.	
СК 13. Здатність проводити системне узагальнення, оцінювання та аналіз мікро-, мезо- та макроекономічних процесів, встановлювати та прогнозувати структурно-логічні взаємозв'язки між ними на підставі інструментів прикладних статистик та економічного моделювання	
ЗК7.Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів)	РН 13. Оцінювати можливі ризики, соціально-економічні наслідки управлінських рішень.
СК8.Здатність оцінювати можливі ризики, соціально-економічні наслідки управлінських рішень.	
СК10.Здатність до розробки сценаріїв і стратегій розвитку соціально-економічних систем.	
СК 13. Здатність проводити системне узагальнення, оцінювання та аналіз мікро-, мезо- та макроекономічних процесів, встановлювати та прогнозувати структурно-логічні взаємозв'язки між ними на підставі інструментів прикладних статистик та економічного моделювання	
ЗК2.Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.	
ЗК7.Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).	РН 14. Розробляти сценарії і стратегії розвитку соціально-економічних систем.
СК5.Здатність визначати ключові тренди соціально-економічного та людського розвитку.	
СК6.Здатність формулювати професійні задачі в сфері економіки та розв'язувати їх, обираючи належні напрями і відповідні методи для їх розв'язання, беручи до уваги наявні ресурси.	
СК8.Здатність оцінювати можливі ризики, соціально-економічні наслідки управлінських рішень	
СК10.Здатність до розробки сценаріїв і стратегій розвитку соціально-економічних систем.	
СК 13. Здатність проводити системне узагальнення, оцінювання та аналіз мікро-, мезо- та макроекономічних процесів, встановлювати та прогнозувати структурно-логічні взаємозв'язки між ними на підставі інструментів прикладних статистик та економічного моделювання	

ЗК3.Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.	РН 15. Організувати розробку та реалізацію соціально-економічних проєктів із врахуванням інформаційного, методичного, матеріального, фінансового та кадрового забезпечення.
СК1.Здатність застосовувати науковий, аналітичний, методичний інструментарій для обґрунтування стратегії розвитку економічних суб'єктів та пов'язаних з цим управлінських рішень	РН 16. Застосовувати сучасні пошукові системи та системи Data mining для виявлення загальних та специфічних тенденцій розвитку об'єкту/процесу в умовах цифровізації суспільства задля прийняття ефективних управлінських рішень розвитку бізнесу
СК7.Здатність обґрунтовувати управлінські рішення щодо ефективного розвитку суб'єктів господарювання	
СК9.Здатність застосовувати науковий підхід до формування та виконання ефективних проєктів у соціально-економічній сфері.	
СК10.Здатність до розробки сценаріїв і стратегій розвитку соціально-економічних систем.	
СК 13. Здатність проводити системне узагальнення, оцінювання та аналіз мікро-, мезо- та макроекономічних процесів, встановлювати та прогнозувати структурно-логічні взаємозв'язки між ними на підставі інструментів прикладних статистик та економічного моделювання	
ЗК1. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).	РН 17. Формувати нову модель бізнесу на підставі аналізу, моделювання та оптимізації існуючих бізнес-процесів з метою зростання ділової активності та інтелектуалізації бізнесу, забезпечення невідтворюваних конкурентних переваг.
ЗК2.Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.	
ЗК6.Здатність розробляти та управляти проєктами.	
ЗК7.Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).	
СК1.Здатність застосовувати науковий, аналітичний, методичний інструментарій для обґрунтування стратегії розвитку економічних суб'єктів та пов'язаних з цим управлінських рішень.	
СК7.Здатність обґрунтовувати управлінські рішення щодо ефективного розвитку суб'єктів господарювання.	
СК8.Здатність оцінювати можливі ризики, соціально-економічні наслідки управлінських рішень.	
СК9.Здатність застосовувати науковий підхід до формування та виконання ефективних проєктів у соціально-економічній сфері.	
СК10.Здатність до розробки сценаріїв і стратегій розвитку соціально-економічних систем.	
СК 13. Здатність проводити системне узагальнення, оцінювання та аналіз мікро-, мезо- та макроекономічних процесів, встановлювати та прогнозувати структурно-логічні взаємозв'язки між ними на підставі інструментів прикладних статистик та економічного моделювання	
ЗК2.Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу	РН 18. Застосувати методи макроекономічного аналізу та міжнародних порівнянь для розробки системи підтримки прийняття ефективних аналітично-консалтингових рішень з метою посилення інтернаціоналізації економічної діяльності та розвитку міжнародного бізнесу в умовах діджиталізації світової економіки.
ЗК7.Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).	
СК5.Здатність визначати ключові тренди соціально-економічного та людського розвитку	
СК6.Здатність формулювати професійні задачі в сфері економіки та розв'язувати їх, обираючи належні напрями і відповідні методи для їх розв'язання, беручи до уваги наявні ресурси.	
СК7.Здатність обґрунтовувати управлінські рішення щодо ефективного розвитку суб'єктів господарювання.	
СК8.Здатність оцінювати можливі ризики, соціально-економічні наслідки управлінських рішень.	

Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Управління розвитком соціально-економічної системи: загальнотеоретичний аспект

Тема 1. Сутність та основи розвитку соціально-економічних систем.

Гносеологічні основи поняття розвитку соціально-економічної системи (СЕС) та управління її розвитком. Об'єкт, предмет та завдання дисципліни.

Склад виробничої системи. Стратегічні ресурси виробничих систем. Мікросередовище СЕС. Макросередовище СЕС.

Аналіз основних підходів до трактування поняття “економічний розвиток”. Висвітлення поняття за допомогою різних аспектів розвитку як процесу та на основі порівняння з близькими категоріями. Взаємозв'язок економічного розвитку з категоріями прогрес і регрес. Модернізація та інновація як підґрунтя економічного розвитку СЕС.

Поняття і закономірності системи, її станів та змін. Порядок та хаос. Розвиток системи. Метаболізм та гомеостаз системи. Саморозвиток та самоорганізація СЕС.

Основні типи розвитку: еволюційний та революційний. Їх сутність та особливості.

Тема 2. Теоретичні засади економічного розвитку систем: моделі та концепції

Сутність та принципи економічного розвитку. Соціально-історичні типи економічного розвитку соціально-економічних систем. Відмежований розвиток, що спирається на динаміку внутрішнього ринку. Асоціативний експортно-орієнтований розвиток. Асоціативно-роз'єднувальний розвиток. Дисоціуючий державно-капіталістичний розвиток. Дисоціуючий державно-соціалістичний розвиток. Відкладений розвиток.

Чинники економічного розвитку. Моделі та форми економічного розвитку. Модель лінійних стадій розвитку (модель зростання), теорія структурних перетворень; теорія зовнішньої; неокласична модель вільного ринку; теорія ендогенного зростання.

Динаміка економічного розвитку. Цикли розвитку системи, їх класифікація. Ресурси економічного зростання. Економічне зростання й добробут.

Тема 3. Стратегічний контур управління розвитком соціально-економічних систем

Стратегія та розвиток. Етапи розвитку внутрішньо корпоративного управління. Вектор переходу від парадигми закритої системи до парадигми відкритої системи. Еволюція концепції стратегічного управління. Модель стратегічного планування та модель стратегічного управління, їх особливості.

Поняття економічної стратегії фірми, її основні складові. Локальні цілі економічної стратегії. Нестабільність зовнішнього середовища і види стратегічного керування. Оцінка нестабільності зовнішнього середовища, шкала Ансоффа.

Управління СЕС в умовах нестаціонарного зовнішнього середовища. Довгострокове і стратегічне планування. Керування шляхом вибору стратегічних позицій. Керування шляхом ранжирування стратегічних задач. Оцінка наслідків рішень стратегічних задач і ступеня терміновості відповідної реакції. Сильні і слабкі сигнали. Керування по слабких сигналах. Керування в умовах стратегічної несподіванки. Вибір виду управління розвитком СЕС в залежності від рівня нестабільності зовнішнього середовища.

Тема 4. Управління розвитком конкурентоздатності СЕС.

Конкуренція і ринкова структура. Модель п'яти конкурентних сил М. Портеру. Фактори, що впливають на силу конкурентної боротьби.

Поняття конкурентної переваги. Детермінанти конкурентної переваги країн.

Поняття конкретного статусу фірми. Оцінка рівня конкурентного статусу.

Змістовий модуль 2. Формування стратегій управління розвитком підприємства

Тема 5. Товарна стратегія фірми та стратегія ціноутворення.

Стратегічна сегментація зовнішнього і внутрішнього середовища фірми в рамках управління розвитком організації.

Виділення стратегічних зон господарювання. Вибір позиції в конкуренції. Оцінка привабливості

зон господарювання. Керування стратегічним набором.

Стратегічна гнучкість фірми, її оцінка. Синергізм і внутрішній взаємозв'язок. Оцінка синергізму. Керування набором при множинних орієнтирах. Застосування методу ієрархії для керування стратегічним набором. Управління товарним асортиментом.

Цінова політика і методи визначення цін. Визначення цін і кращих обсягів виробництва на основі правила рівності граничного доходу граничним витратам. Управління розвитком підприємства на основі формування оптимальної цінової стратегії фірми.

Тема 6. Стратегія поведінки фірми на ринках грошей і цінних паперів

Поняття ринку грошей. Його особливості й інструменти. Формування стратегії поведінки фірми на ринку грошей. Управління розвитком підприємства на підставі вибору найбільш доцільного шляху залучення позикових засобів.

Формування стратегії поведінки на ринках цінних паперів. Фундаментальний і технічний аналіз ринкової ситуації. Стратегія дивідендної політики. Управління розвитком підприємства на основі управління інвестиційним портфелем.

Тема 7. Стратегія зовнішньоекономічної діяльності фірми

Фактори, що визначають напрямки стратегії зовнішньоекономічної діяльності. Національна зовнішньоекономічна політика. Тенденція у світових економічних зв'язках. Стратегічні зони діяльності фірми і внутрішні зв'язки.

Тема 8. Антикризове управління розвитком СЕС

Антикризове управління, його сутність, цілі, задачі та інструменти. Засоби 7 антикризового управління: реінжиніринг, реструктуризація, санація.

Поняття банкрутства і тимчасової неплатоспроможності підприємства. Законодавчі аспекти банкрутства. Ознаки банкрутства, реакція фірми на кризовий стан.

Вибір стратегії запобігання банкрутства. Основні методи та методики запобігання банкрутства підприємства.

Формування механізмів управління розвитком з метою локалізації негативних тенденцій чи оздоровлення підприємства. Кризовий менеджмент

Перелік практичних та семінарських занять, а також питань та завдань до самостійної роботи наведено у таблиці «Рейтинг-план» навчальної дисципліни».

Методи навчання та викладання

У процесі викладання навчальної дисципліни «Управління розвитком соціально-економічних систем» для реалізації визначених компетентностей освітньої програми та активізації освітнього процесу на лекційних/практичних заняттях передбачено застосування таких методів навчання як: групова робота (Тема 2, 3), кейс- технології (Тема 1, 3, 4, 5, 7, 8), семінари-дискусії (Тема 1), ситуаційні завдання (Тема 1, 4), оглядові лекції з презентаціями та банками візуального супроводження (тема 1-8).

Під час проведення лекційних та лабораторних занять використовуються: пояснювально-ілюстративний, репродуктивні, проблемне викладання, частково-пошуковий, дослідницький методи викладання.

Порядок оцінювання результатів навчання

Система оцінювання сформованих компетентностей у студентів враховує види занять, які згідно з програмою навчальної дисципліни передбачають лекційні, лабораторні заняття, а також виконання самостійної роботи. Оцінювання сформованих компетентностей у студентів здійснюється за накопичувальною 100-бальною системою.

Контрольні заходи включають:

поточний контроль, що здійснюється протягом семестру під час проведення лекційних, лабораторних занять і оцінюється сумою набраних балів (максимальна сума – 100 балів; мінімальна сума, що дозволяє студенту отримати залік, дорівнює 60 балам);

підсумковий/семестровий контроль, що здійснюється у формі семестрового заліку, відповідно до графіку навчального процесу.

Критерії **поточного оцінювання** знань студентів:

Протягом вивчення навчальної дисципліни заплановано 5 семінарських заняття. На семінарське заняття студент готує есе за запропонованими темами. Есе оцінюється в 4 бали, з них:

4 – зміст та структура виконаного есе відповідають меті дослідження, запропонована презентація результатів дослідження та подано аналітичні пояснення й висновки стосовно поставлених завдань; проведено комплексне дослідження об'єкту дослідження;

3 – зміст та структура виконаного есе відповідають меті дослідження, запропонована презентація результатів дослідження та подано аналітичні пояснення й висновки стосовно поставлених завдань; проведено достатнє дослідження стану об'єкту дослідження, відповідно меті есе;

2 – зміст та структура виконаного есе відповідають меті дослідження, запропонована презентація результатів дослідження та подано аналітичні пояснення й висновки стосовно поставлених завдань; проведено достатнє дослідження стану об'єкту дослідження відповідно меті есе, але недостатньо коректно визначено набір показників за перспективами, які впливають на розвиток бізнесу;

0 – зміст та структура виконаного есе не відповідають меті дослідження або виконання есе відсутнє.

Ситуаційні завдання оцінюються в 4 бали:

2 бали – правильність відповідей за темою роботи та знання ПП та ЕВМ;

3 бали – робота з інтернет ресурсами, підбір статистичних даних та правильність проведених розрахунків;

4 бали – вірно проведені розрахунки, надані широкі аналітичні висновки щодо проведених розрахунків та своєчасний захист роботи. Максимальна оцінка за виконання лабораторних робіт складає 10 балів.

Тестовий контроль оцінюється в 4 бали:

50% вірних відповідей – 2 балів;

75% вірних відповідей – 3 балів;

100% вірних відповідей – 4 бал. Максимальна кількість балів за виконання тестових завдань складає 20.

Домашні завдання оцінюється в 3 бали:

3 бали – повністю розраховане завдання та надані економічні висновки отриманим результатам;

2 бали – при проведенні розрахунків допущені помилки та відсутній висновок. Максимальну оцінку, яку може отримати студент за виконання практичних завдань складає 15 балів.

Підсумковий контроль знань та компетентностей студентів з навчальної дисципліни здійснюється на підставі проведення заліку, завданням якого є перевірка розуміння студентом програмного матеріалу в цілому, логіки та взаємозв'язків між окремими розділами, здатності практичного використання накопичених знань, вміння формулювати своє ставлення до певної проблеми навчальної дисципліни тощо.

Залік охоплює суму балів від виконання сукупності завдань і передбачає визначення рівня знань та ступеня опанування студентами компетентностей. Студента слід **уважати атестованим**, якщо сума балів, одержаних за результатами семестрової перевірки успішності, дорівнює або перевищує 60.

Форми оцінювання та розподіл балів наведено у таблиці "Рейтинг-план навчальної дисципліни".

Рейтинг-план навчальної дисципліни

Тема	Форми та види навчання	Форми оцінювання	Макс. бал
1	2	3	4
Змістовий модуль 1. Методологія прийняття рішень			
<i>Аудиторна робота</i>			

ТЕМА 1. Сутність та основи розвитку соціально-економічних систем	Лекції 1, 2 за питаннями: Гносеологічні основи поняття розвитку соціально-економічної системи (СЕС) та управління її розвитком. Об'єкт, предмет та завдання дисципліни. Склад виробничої системи. Стратегічні ресурси виробничих систем. Мікросередовище СЕС. Макросередовище СЕС. Аналіз основних підходів до трактування поняття "економічний розвиток". Висвітлення поняття за допомогою різних аспектів розвитку як процесу та на основі порівняння з близькими категоріями. Взаємозв'язок економічного розвитку з категоріями прогрес і регрес. Модернізація та інновація як підґрунтя економічного розвитку СЕС. Поняття і закономірності системи, її станів та змін. Порядок та хаос. Розвиток системи. Метаболізм та гомеостаз системи. Саморозвиток та самоорганізація СЕС. Основні типи розвитку: еволюційний та революційний. Їх сутність та особливості.	Активна робота		
	Практичне заняття 1. Вирішення ситуаційного завдання «Сильвестр який хоче стати Сталлоне»	Виконання завдання	4	
		Написання тестового контролю	4	
	Самостійна робота			
	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до лабораторного заняття	Вирішення домашнього завдання	3	
ТЕМА 2. Теоретичні засади економічного розвитку систем: моделі та концепції	Аудиторна робота			
	Лекції 3, 4 за питаннями: Сутність та принципи економічного розвитку. Соціально-історичні типи економічного розвитку соціально-економічних систем. Відмежований розвиток, що спирається на динаміку внутрішнього ринку. Асоціативний експортно-орієнтований розвиток. Асоціативно-роз'єднувальний розвиток. Дисоціуючий державно-соціалістичний розвиток. Відкладений розвиток. Чинники економічного розвитку. Моделі та форми економічного розвитку. Модель лінійних стадій розвитку (модель зростання), теорія структурних перетворень; теорія зовнішньої; неокласична модель вільного ринку; теорія ендогенного зростання. Динаміка економічного розвитку. Цикли розвитку системи, їх класифікація. Ресурси економічного зростання. Економічне зростання й добробут.	Активна робота		
	Семінарське заняття за темою 2. Сутність та основи розвитку соціально-економічних систем"	Захист есе	4	
		Написання тестового контролю	4	
	Самостійна робота			
Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до лабораторного заняття	Вирішення домашнього завдання	3		
Аудиторна робота				

ТЕМА 3. Стратегічний контур управління розвитком соціально-економічних систем	Лекції 5, 6 за питаннями: Стратегія та розвиток. Етапи розвитку внутрішньо корпоративного управління. Вектор переходу від парадигми закритої системи до парадигми відкритої системи. Еволюція концепції стратегічного управління. Модель стратегічного планування та модель стратегічного управління, їх особливості. Поняття економічної стратегії фірми, її основні складові. Локальні цілі економічної стратегії. Нестабільність зовнішнього середовища і види стратегічного керування. Оцінка нестабільності зовнішнього середовища, шкала Ансоффа. Управління СЕС в умовах нестаціонарного зовнішнього середовища. Довгострокове і стратегічне планування. Керування шляхом вибору стратегічних позицій. Керування шляхом ранжирування стратегічних задач. Оцінка наслідків рішень стратегічних задач і ступеня терміновості відповідної реакції. Сильні і слабкі сигнали. Керування по слабких сигналах. Керування в умовах стратегічної несподіванки. Вибір виду управління розвитком СЕС в залежності від рівня нестабільності зовнішнього середовища.	Активна робота	
		Захист есе	4
	Семінарське заняття по темі 3. Теоретичні засади економічного розвитку систем: моделі та концепції	Написання тестового контролю	4
	Самостійна робота		
	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до лабораторного заняття	Вирішення домашнього завдання	3
ТЕМА 4. Управління розвитком конкурентоздатності СЕС	Лекції 7, 8 за питаннями: Конкуренція і ринкова структура. Модель п'яти конкурентних сил М. Портеру. Фактори, що впливають на силу конкурентної боротьби. Поняття конкурентної переваги. Детермінанти конкурентної переваги країн. Поняття конкретного статусу фірми. Оцінка рівня конкурентного статусу.	Активна робота	
		Захист есе	4
	Семінарське заняття по темі 3: "Стратегічний контур управління розвитком соціально-економічних систем"	Написання тестового контролю	4
		Написання контрольної роботи	6
	Самостійна робота		
Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до лабораторного заняття	Вирішення домашнього завдання	3	
Змістовий модуль 2. Формування стратегій управління розвитком підприємства			
ТЕМА 5.	Аудиторна робота		

Товарна стратегія фірми та стратегія ціноутворення	Лекції 9, 10 за питаннями: Стратегічна сегментація зовнішнього і внутрішнього середовища фірми в рамках управління розвитком організації. Виділення стратегічних зон господарювання. Вибір позиції в конкуренції. Оцінка привабливості зон господарювання. Керування стратегічним набором. Стратегічна гнучкість фірми, її оцінка. Синергізм і внутрішній взаємозв'язок. Оцінка синергізму. Керування набором при множинних орієнтирах. Застосування методу ієрархії для керування стратегічним набором. Управління товарним асортиментом. Цінова політика і методи визначення цін. Визначення цін і кращих обсягів виробництва на основі правила рівності граничного доходу граничним витратам. Управління розвитком підприємства на основі формування оптимальної цінової стратегії фірми.	Активна робота	
	Вирішення ситуаційного завдання 5 «Заморожене пиво Carlsberg»	Вирішення ситуаційного завдання	4
		Написання тестового контролю	4
	Самостійна робота		
Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до лабораторного заняття	Вирішення домашнього завдання	3	
ТЕМА 6. Стратегія поведінки фірми на ринках грошей і цінних паперів	Аудиторна робота		
	Лекції 11, 12 за питаннями: Поняття ринку грошей. Його особливості й інструменти. Формування стратегії поведінки фірми на ринку грошей. Управління розвитком підприємства на підставі вибору найбільш доцільного шляху залучення позикових засобів. Формування стратегії поведінки на ринках цінних паперів. Фундаментальний і технічний аналіз ринкової ситуації. Стратегія дивідендної політики. Управління розвитком підприємства на основі управління інвестиційним портфелем.	Активна робота	
	Семінарське заняття за темою 6. "Управління розвитком конкурентноздатності СЕС", "Товарна стратегія фірми та стратегія ціноутворення"	Захист есе	4
		Написання тестового контролю	4
	Самостійна робота		
Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до лабораторного заняття	Вирішення домашнього завдання	3	
ТЕМА 7. Стратегія зовнішньоекономічної діяльності фірми	Лекції 13, 14 за питаннями: Фактори, що визначають напрямки стратегії зовнішньоекономічної діяльності. Національна зовнішньоекономічна політика. Тенденція у світових економічних зв'язках. Стратегічні зони діяльності фірми і внутрішні зв'язки.	Активна робота	
	Семінарське заняття за темою 7. "Стратегія поведінки фірми на ринках грошей і цінних паперів"	Захист есе	4
		Написання тестового контролю	4

<i>Самостійна робота</i>			
	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до лабораторного заняття	Вирішення домашнього завдання	3
ТЕМА 8. Антикризове управління розвитком СЕС	Лекції 15, 16 за питаннями: Антикризове управління, його сутність, цілі, задачі та інструменти. Засоби 7 антикризового управління: реінжинірінг, реструктуризація, санація. Поняття банкрутства і тимчасової неплатоспроможності підприємства. Законодавчі аспекти банкрутства. Ознаки банкрутства, реакція фірми на кризовий стан. Вибір стратегії запобігання банкрутства. Основні методи та методики запобігання банкрутства підприємства. Формування механізмів управління розвитком з метою локалізації негативних тенденцій чи оздоровлення підприємства. Кризовий менеджмент	Активна робота	
	Семінарське заняття за темою 8 Антикризове управління розвитком СЕС.	Захист есе	4
		Написання тестового контролю	4
		Написання контрольної роботи	6
	<i>Самостійна робота</i>		
	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до лабораторного заняття	Вирішення домашнього завдання	3
Усього			100

Рекомендована література

Основна

1. Зачко О. Б., Івануса А.І., Кобилкін Д.С. Управління проектами: теорія, практика, інформаційні технології. – Львів: ЛДУ БЖД, 2019. – 173 с.
2. Прийняття управлінських рішень: Навчально-методичний комплекс дисципліни [Електронний ресурс]: навч. посіб. для студ. спеціальності «Менеджмент і бізнес-адміністрування» / КПІ ім. Ігоря Сікорського; уклад.: М.О. Кравченко, В. Я. Голюк. – Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2022. – 55 с.
3. Раєвцева Олена Валентинівна Управління поведінкою підприємства в умовах нестаціонарності ринкового середовища: концептуальні засади та модельний інструментарій : монографія / Раєвцева О.В., Тоузани Т. – Харків : ФОП Лібуркіна Л.М., 2021. – 290 с.
4. Управління організаційним розвитком підприємств : Навчальний наочний посібник для студ. Спеціальності 073 «Менеджмент» / А.Р. Дунська; КПІ ім. Ігоря Сікорського. – Електронні текстові дані (1 файл: 6,3 Мбайт). Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2021.- 187 с.
5. Управління розвитком підприємства: Навчально-методичний комплекс дисципліни [Електронний ресурс]: навч. посіб. для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти, спеціальності 073 «Менеджмент», освітньо-професійної програми «Менеджмент і бізнес-адміністрування» / КПІ ім. Ігоря Сікорського ; уклад.: А. Р. Дунська, КПІ ім. Ігоря Сікорського. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2022. -70 с.

Додаткова

6. Боровик М. В. Управлінські рішення : конспект лекцій для студентів бакалавріату всіх форм навчання спеціальності 073 – Менеджмент / М. В. Боровик; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2020. – 81 с.
7. Управління бізнес-процесами: Навчально-методичний комплекс дисципліни

[Електронний ресурс]: навчальний посібник для студентів спеціальності 073 «Менеджмент» / КПІ ім. Ігоря Сікорського; уклад.: Т.А. Коцко. – Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2021. – 79 с

8. Негрей М. В., Тужик К. Л. Теорія прийняття рішень: навчальний посібник. К.: ЦУЛ, 2018. -272 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

9. Сторінка курсу на платформі Moodle (персональна навчальна система) . – Режим доступу : <https://pns.hneu.edu.ua/course/view.php?id=8223>
10. Гевко І.Б. Методи прийняття управських рішень: Підручник. К.: Кондор, 2018. - 187 с.
11. Ухвалення управлінських рішень. Режим доступу: <https://www.bdo.ua/uk-ua/blog-2/consulting/june-2020/managerial-decisionmaking>